ఆంధ్రభూమి వివిధ వార్షికోత్సవ సంచిక

ఆదివారం 2-1-1966

కథాగాన ప్రకాశిక

(16)

పాండురంగ ఉత్సవములు

కూర్మదాసుగారుపాండురంగభక్తులు. కాళ్లు లేకపోవుటచే రెండు కొయ్య చక్రములు రెండు చేతులలో పట్టుకొని బాటలో కలనొత్తుచు చేతులే కాళ్లుగా చరించుచుండువారు. వీరు నారాయణ తీర్థ తరంగములు పాడుటయందు ఆగి తీరినవారు. ఎవరైన భజనము చేయు నపుడు వీరు వచ్చిచేరి ఆ భజన ఆవి శాఖములు వీరిచ్చి విమ్మట వారినను సరించి భజన చేయవలసిందే! పాండురంగోత్సవములు చేయవలెనని వీరికి దీక్ష. వారి సంకల్పము ఎచట చేయవలెనని యందునో అచటికి పోయి ఆ యూరి వెలుపల పొలములో ఒక చిన్న తాటి యాకుల పాకవేసి అచట దీపమును పెట్టిదీక్షగైకొని ఆగ్రామములో తరంగ గానముచేసి ఆ గ్రామవాసులను మెప్పించి తొలుత వారి సహాయముతో తాటియాకుల పాకలు వేయించుచుండుటయు ఉత్సవారంభమునకుఒకముహూర్తము నిర్ణయించుటయు జరిగెడిది. ఈ పాకలు చూచివచ్చుపోవు జనులు ఆయా ప్రాంతములలో అచట పాండురంగోత్సవములు జరుగునట!" అనుచుప్రచారము చేయుచుండువారు. "ఈ బ్రాహ్మణుడు చేత కానియైన లేనివాడు ఈ యుత్సవములెట్లు చేయు"నని అందరు సంశయముతో మునిగితేలుచుండగా సరిగా ఆ ముహూర్తము సెట్టనకొలన వారికి కథాగానముతోఉత్సవము ఆరంభమయ్యెడిది. కథాగానమును వినవచ్చిన వారిలో ఒకరు ఆ రోజున భోజనములకు వ్యయమును భరించుచుండెడి వారు. మరల ఆ రాత్రి కథాగానము అదివినుటకు మరలజనము చేరుట జరిగెడిది. రెండవరోజునకువచ్చిన వారు నలుగురైదుగురు కథాగానమును విని తమలో "లేవట ఇంకను కథాగానములు జరుగును భక్తులు అధికముగ వచ్చెదరు. నేటి వ్యయము మన వంతు వేసికొందము! రేపట మనవళము కాదు! ఇంతటి మహోత్సవమున ఈ మాత్రమైనను పుణ్యకార్యమున పాల్గొందము" అనుకొనుచు ప్రశంసనీయముగ విందు చేయుట జరిగెడిది. కథాగానములకు తెలిపిలేదు. వచ్చు జనులకు అంతు లేదు. ఇట్లు రెండురోజులు గడచిన దే తడవుగా మూడవ రోజునకు రెండువేల మంది హాలవరోజున నాలుగు వేలమంది. ఇట్లు ఆరవదినమునకు కనీసము పది వేల మంది చివరదినమున పండుటయు వడ్డించుటయు తప్ప ఇంకొక పనిలేదు. ఇరువది వేలమందియైనను అన్ని వర్ణముల వారు లోకులు సుందరసి ఆయుత్సవములను చూచినవారు తెలిసి యుందురుఒక సంవత్సరము గుంటూరులో అరండల్ పేటకు ఉత్తరమున మెలకపై ఈ యుత్సవము జరిగినప్పుడు బల్లా సర్వాధికారి వచ్చిచూచి "మేము ఆంగ్లేయులము ఈ జనులందరితో కలిసి కూర్చొని భోజనము చేయవలెనని కోరికకల్గినది! రావచ్చునా?" అని దాసుగారిని వర్తమానమంపిరి. దాసుగారు ఆంగీకరించిరి. ఆయాంగ్లేయులు గడకుటుంబముగా వచ్చి ఆశ్చర్యము చెందుచు కూచుని వేయి రూపాయలు విరాళముగా నొసగి నమస్కరించి వెళ్ళిరి. ఆయుత్సవములలో కథాగాయకులకు పాంతోపికములు అన్న దానమునకు వ్యయముకాగా ఎంత మిగిలినదో అంతయు నిచ్చి సంతోషపరచెడువారు. మిగలనిచో వారు సత్కరించలేదని కథాగాయకులు అనుకొనెడువారు కారు. వారిది నిస్వార్థసేవయని కళోపాసకులకు అందరకును తెలియును. ఎన్ని అతల మందిపట్లుకూర్మదాసుగారు అన్న దానమును చేసిరో చెప్పశక్యముకాదు! చివరదినములో చీరాలలో పాండురంగ స్వామి ఆలయమును నిర్మించి ధూప దీప నైవేద్యములకు తగినపీలు కల్పించి అచటనే సమాధి పడించిరి.

మంగళగిరిలో పాలాంబగారు నిరంతరముగ నెయ్యిరెవుడు అన్నము వడ్డించను "లేదు అనుమాటయే లే"దన్నట్లు అన్న దానము జరపుచు తెలియనివారు కూడలేరు. ఆమెకు సంతోషాన్నమును తెచ్చుచుండెడిది

శ్రీశైలమునకు ఈ ప్రాంతము వారు వెళ్ళగోరినచో పెద్దిపాలెం స్టేషనులో దిగి గంపలగూడెంమీదుగా శాలిదారిని అడవులలో పోవుచుండెడు వారు మార్గమధ్యములో అన్నత్రములు వీర్పాటుచేసి అచట పాంథులకు అన్నపానములిచ్చి పంపుచుండువారు. ఈ కలాపములలో పాల్గొనువారు సత్రములలో భజనములు కథాగానములు జరుగుచుండెడివి. ఆడవితో మునగాలపల్లెయనుచోట పాలాంబగారి అన్న సత్రము సైభవోపేతముగ జరుగుచుండెడిది. శ్రీరామనవమికి అన్నివైపుల నుండియు రెండెడ్ల బళ్ళపై సెక్కియ కాలినడకలతో వేనకు వేలు భక్తిశ్రద్ధ సుతో వచ్చువారు. శ్రీరామనవమి గడువుదినమగా నాలుగవనాటి రాత్రికి మేము కాలినడకలతో మునగాలపల్లె చేరుకొంటిమి మాతోకాలినడక సాగించి వచ్చినవారు అయిదువందలమందియు, బండ్లపై వేయిమందియు ఆమకామునకు చేరిరి. పూర్వకన్న ముందు చేరినవారును, చేరబోవువారు మరికొన్ని వేలమంది యుందురు. నూటికి యెనుబదిపాళు స్వయముగా వంటలు చేసికొని భుజించువారు మేము సత్రమున చేరునప్పటికి నాలుగు వందలమంది భుజించుచుండిరి. మేము పదునైదుగురుము ఒక పెట్టుగా బయలుదేరితిమి. ఆ రాత్రి మేమంద

"కథాగాన కళాప్రపూర్ణ"
"పండిత హరిదాస హంస"

పాతూరి మధుసూదన రావు

అము ఆ సత్రములో పడ్డనము చేయుటకు నడుచుకొంటిమి. పడ్డనము జరిగి లోజనములైనవి. బారందఅకు నీరు కావలసివచ్చినది. మరల వంటలు చేయుటకు నీరు బిందెలో దిగినవారికి నీరు రాబోవువారు స్నాన పానములొనర్చుటకునీరు! మేమును గుండిగలుతీసికొని కొండజాలిచేరి బోర్కొనలు వేయగా అడుగుచప్పుడు తగిలినది. నీరు లేదు. చెలులు కేరబట్టుకొని జనసమూహములు నీరే మహాప్రసాదముగా వేచియుండిరి! మేము పాలాంబగారిపద్దకు వెళ్ళి "అమ్మా బావిలో నీరులేదు. ఏమిలాగిపోయినవి. బోర్లలు చేతులుకడుగుకొనలేదు" అని చెప్పితిమి! ఆ మెయుఅది నిద్రయోధ్యాన నిష్ఠయో గాని కినులు నలుపుకొనుచు లేచి "ఏమిటిరా! లేదు, లేదను మాటే మీకొకటి తెలుసు. ఉన్నమాట తెలియదు, ఎన్నాళ్ళుచూచినా ఒకటేపాట! తిమకు రండి ఇంత కర్పూరము, కొబ్బరికాయ అన్నది. వెంటనే తెచ్చిన కర్పూరమును ఒక పళ్ళెరములో పెట్టుకుని బావివద్దకు వచ్చినది కొబ్బరికాయకొట్టి ఆ నీళ్ళు ఆ బావిలో పోసినది. కర్పూరము వెలిగి చిందిన "జయహారసింహా జయహారసిం హా! జయమంగళాద్రి లక్ష్మి నారసింహా!" అంటూ మా అందఱచే ఆ నామగానం చేయించినది పది నైదు నిమిషములకాలము జరిగినది." బొక్కెన వేయండి! అన వాడుకోండి నీరుకావలసినదీరు" అన్నది. నాలుగు జనములలోకు నీరు బావిలో నిండియున్నది. అందరకు ఆశ్చర్యముకలిగినది. త్వరగాబోజనములు కానియండి! మళ్ళీ వారికిదఉంది! వినండి! అన్నది భోజనములు కానాక ఆ రాత్రి రంగావఝులసుబ్బయ్యగారుకథా గానం (ప్రహ్లాదచరిత్ర) చేశారు! ఇది మేము కన్నులార చూచి విషయం మరునాడు భద్రాచలము చేరుకున్నాము! అచట అన్నసత్రములో కథాగానములుజరుగుచుండెడివి! డొక్కా సీతమ్మగారి వంటి అన్నదాత్రి ప్రపంచమున మరియొకరు లేరనవచ్చును!

మరొక మరువరానియజ్ఞము దోసకాయయజ్ఞము పేరున సుబ్బదాసుగారు ఆరోజుల్లో చేయుట మేమెరుగుదుము. సుబ్బదాసుగారు ఈ యజ్ఞమును సంకల్పించి దోసపిత్తులు నిర్ణీత ప్రదేశమున జల్లి హరి సంకీర్తనములు కథాగానములును ప్రతిదినము ఆ విత్తులు మొలిచి తీపపాకికాయగాచి పండు పండేవరకు మూడుమాసములుచేసిరి. అసంఖ్యాకులైన జనులు అన్నిరోజులూ వచ్చుచు ఆ దోసచెట్టును చూచువారు! అంతవరకు అన్నదానము జరుగుచుండెడిది! చివరరోజున అన్నదానయజ్ఞమునకు పూర్ణాహుతి! ధూళిపూడి గ్రామము (రేపల్లె తాలూకా)లో శ్రీ వరు సదానంద పరబ్రహ్మమూర్తిగారు శ్రీరామోత్సవములను చేయుచుండువారు! ప్రతిదినము రామాయణ సీతాపతి గారు కథాగానముచేయుచు మొదటి రోజున శ్రీరామజననము, రెండవ రోజున సీతాకల్యాణము. మూడవరోజున చిత్రకూట ప్రవేశము. నాల్గవనాడు మునిసంక్రమణము. అయిదవనాడు అంజనేయాదికపులు సీతాన్వేషణము. ఆరవ నాడు రావణ సంహారము, ఏడవనాడు పట్టాభిషేకము అనునవి క్రియాపూర్వకముగ జరుపుచుండెడివారు! గ్రామస్థులందరును అచట భోజనములుచేయుటయు. కార్యక్రమములో పాల్గొనువారు సంతోషపడుచుండెడివారు. ఆ రోజుల్లో ఈ ఉత్సవములలో మూడవరోజున గ్రామ మధ్యప్రదేశమునందుకూడలిలో నున్న పెద్దవేపచెట్టుక్రింద చిత్రకూటము తాటియాకులతో ఒక పాకవేసియుంచి అచట శ్రీరామ భరత లక్ష్మణ సీతాదేవుల కథాగానము జరిగెడిది! శ్రీరామపాదుకలను అచట తీసికొని భజనలు చేయుచు గృహము వద్దచేరి పాదుకాపట్టాభిషేకమును చేయుట ఇట్లేవాలవనాడు గ్రామమున నాలుగువీధులలో చిన్న ఆకుల పాకలువేసి అచట అత్రి శరభంగముని దర్శనములను, మరియొక పందిటిలో రావణుడు సీత నపహరించుట, మరియొక పందిరిలో అగస్త్యదర్శనము. మరియొకచోట రామసుగ్రీవమైత్రి హనుమత్సామి చేయుచుటయు, ఒక చోటున డి మరియొకచోట కేగునపుడు భజనచేయుచు జనులందరును పాల్గొనుటయిట్లు దృశ్యమానముగా కథాగానము చేయుటయు సర్వజనసమక్షమున ప్రశస్తానందకరముగా జరిగి సప్తమ దినమున సామ్రాజ్య పట్టాభిషేకము వైభవోపేతముగా సుందరమైనది!

ఈ గ్రామమునందే మరియొకచోట కుందుర్తి రామమూర్తిగారు అయిదు రోజులు కథాగానము చేయుచుండువారు.

నీలావతిగారును, కుందుర్తి రామమూర్తిగారును గొప్ప సంగీత విద్వాంసులు అగుటచే కథాగాన నిర్వహణము నందు తమ తమ సమర్థతను ప్రదర్శించుచు ప్రజారంజన మొనర్చుచుండెడివారు!

ఇట్లు అనేక ప్రదేశములలో అనేక కథాగానములు జరిగిన సత్ఫలమే ఒక చోట చేరు రూపము దాల్చినట్లుగా గుంటూరులో శ్రీరామనామ క్షేత్రము వెలసినది! ఇచట మాఘ మాసములో ప్రతి సంవత్సరము ఉత్సవములు జరుగుచు కథాగానము ద్వారా భక్తి ప్రచారము నిర్వరామముగా జరుగుచున్నది ఈ సంస్థకు ఇతర రాష్ట్రములనుండియు ప్రభుదత్త బ్రహ్మచారి వంటి మహాభక్తి ప్రతులు వచ్చి బాల్గొందురు! ప్రస్తుత కార్యక్రమ నిర్వాహకులు శ్రీ రాగం ఆంజనేయులుగారు భక్తి ప్రచార విషయమున బహుముఖ ప్రజ్ఞావంతులు! శ్రీరామానామ క్షేత్రమును చూడని ఆంధ్రులు తారసిరియే చెప్ప వచ్చును!

పుట్టపర్తిశాంతి నిలయములో దేవీ నవరాత్రులలో అన్నదినోత్సవములలో (నవంబరు 22 తేదీ నుండి) శివరాత్రి మహోత్సవములలో భగవాన్ సత్యసాయిబాబా అధ్యక్షత్వమున కథాగానము లకు ప్రాముఖ్యము కలదు!

ఈవిధముగానిరువతి, అన్నవరము విజయవాడవంటి అనేక దేవక్షేత్రములలోను, పల్లెపట్టులయందును, పట్టణములందును, శ్రీరామనవమి, శ్రీకృష్ణజయంతి, గణపతిపూజ, దేవీనవరాత్రులు శివరాత్రి మొదలగు మహోత్సవములు కథాగాన ప్రధానముగ ఇప్పటికిని జరుగుచు భీమవరము మొదలగు గ్రామములలో త్యాగరాజ, నారాయణ దాసాదులనేక కళోపాసకస్మారకోత్సవములు నెలవుచు, తాడేపల్లిగూడెము శివాలయ పాలక సంఘము సంస్కృతి కళాక్షేత్రమువంటి సంఘము లెన్నిటి ఆంధ్రదేశము తల్లికి భక్తనీరాజనము లొసగుచు విఖ్యాతి చేకూర్చుచున్నారు.

గ్రంథ జాబాళ్ళదృష్టిచే ఇందులో వ్రాయబడినవి అసంఖ్యాకముగాఉత్సవ కార్యక్రమములు, కథాగాన సభలున్నట్టు పాఠకులు గ్రహింతురుగాక!

కొందరు ప్రసిద్ధ గాయకుల తరులు

ఈ కళాశాఖారంభమున వారి మార్గములు ఈతరము వారికి అనుసరణీయములైనవి. మద్రాసు నుండి బాడిశాణ్ణులలో సంగీతము ప్రధానముగ నుండి త్యాగరాజ కృతులను దీక్షిత కృతులు మొదలగు గేయములను గానము చేయుట ఆచారము. భావాను కూలముగా అంగికము వాచికము ముఖ్యముగానుండి వృత్తముగానుండి నృత్తము కూడ శ్రోతృ ప్రియముగా నుండవలెననుట ఆంధ్రదేశమున ఆచారమైనది! ఈవిధానము ముఖ్యముగా అజ్ఞాతాదిభట్ట నారాయణ దాసుగారు, బాలాజీ దాసు, ఎరుకయ్యదాసు, బోగలింగదాసు మొదలగు ఆనాటి పెద్దలద్వారా ఆంధ్రదేశమునందు ప్రాచుర్యమగుచు క్రమముగా కాలమునకు తగిన కొలదియు కళోపదర్శనములో 'శ్రోతృ జనప్రియము' అను పేరుతో నిలువలు పలువలు సాగినవి! కథా గాయకులు తమ తమ శక్తిననుసరించి కళను ఉపాసించి ప్రదర్శించుటయే కళయొక్క రూపవైవిధ్యమునకు కారణమగును! రాను రాను శ్రోతల యొక్క విజ్ఞానమును

(మిగతా 4వ పేజీలో)

ముల్క్ రాజ్ ఆనంద్

ప్రఖ్యాత భారతీయ నవలాకారులు అంతర్జాతీయశాంతిపరిషత్ హితమయిన శ్రీ ముల్క్ రాజ్ ఆనంద్, ఈ నెల తమ 60 వ జన్మదినోత్సవాన్ని జరుపుకున్నారు. ఎల్లప్పుడూ ఆనందంగానూ, పరిపూర్ణంగానూ వుండే ఈయనకు అప్పుడే 60 ఏళ్లు నిండాయంటే నమ్మశక్యంగా వుండదు.

శ్రీ ముల్క్ రాజ్ ఆనంద్ 1905 డిసెంబర్ 12 వ తేదీన ఒక సైనిక కుటుంబంలో జన్మించారు. ఆయన తండ్రి లాల్ చంద్ ఆనంద్ సైన్యంలో పనిచేశారు. 8 ఏళ్ల తరువాత ముల్క్ రాజ్ ఆనంద్ నవలా రచయితగా గుర్తింపబడ్డారు. ఆయన రచించిన మొదటి నవల "అస్పృశ్యుడు" ప్రపంచఖ్యాతి సంపాదించింది.

ప్రజలతో సన్నిహితసంబంధం కలిగిన భారతీయ అభ్యుదయ రచయితల ప్రతినిధిగా ముల్క్ రాజ్ ఆనంద్‌ను సోవియట్ ప్రజలు ఎరుగుదురు. ముల్క్ రాజ్ నవలల్లోని పాత్రలు సౌఖ్యంకోసం ఉన్నత ఆశయాలకోసం, ఉజ్వల భవిష్యత్తుకోసం అన్వేషించే సామాన్య భారతీయులు. వారు మనకు ప్రియతములు.

19 వ శతాబ్దపు, 20 వ శతాబ్దపు ఆరంభశాలపు ఉత్తమ నవలకారులైన రవీంద్రనాథ్ టాగోర్, శరత్ చటర్జీ, ప్రేమ్‌చంద్, మొదలైన వారిలోవున్న వాస్తవిక రచనా సంప్రదాయాన్ని ఆనంద్ అనుసరించారు. వారి సంప్రదాయాలతో సూతన వాస్తవికరచనా పద్ధతులను మేళవించారు. అయినప్పటికి కూడా సోవియట్ సాహిత్య ప్రభావం, ప్రత్యేకించి గోర్కీ రచనల ప్రభావం, ఆయన మీద ఎక్కువగానుంది. రచనల మహోధరచయిత గోర్కీ సృష్టించిన పాత్రలు మా మనసులో శాశ్వతంగా నిలిచిపోయాయి అని శ్రీ ఆనంద్ ఒకసారి అన్నారు. గోర్కీ లాగనే ఆనంద్ సాంస్కృతిక విలువలను, సాహిత్య సంపదలను సృష్టించే మానవుని కీర్తించారు. ఆనంద్ రచనలలో పరికూర్పున ఒక సంపుటికి ఉపోద్ఘాతం రాస్తూ ప్రఖ్యాత సోవియట్ రచయిత అయిన నికొలాయ్ తిఖొనోవ్ ఇలా రాశారు: "నేటి జీవిత పరిణామాల పట్ల ఆనంద్ నవలల్లోనూ, కథలలోనూ కనబడే ప్రత్యేక దృక్పథం, జాగృతమైన విప్లవ చైతన్యం యొక్క, తన ప్రజల జీవితాన్ని గురించి నిజాయితీతోనూ, పరిపూర్ణతతోనూ చేసే ఆలోచన యొక్క సమ్మేళనమే."

ఆయనతొలినవలలైన "అస్పృశ్యుడు" (1936) "కూలీ" (1936) అనే నవలలోనూ, ఆ తరువాత రచించిన నవలల్లోనూ కూడా, తమ దేశపు సాంఘిక రాజకీయ జీవితంలో, జరుగుతూన్న ముఖ్య పరిణామాలను చిత్రించారు. వలస పీడననూ, ఫ్యూడల్ విధానపు అవశేషాలనూ, సామ్రాజ్యవాద విధానాన్ని వ్యతిరేకించడమనే నిమర్శనాయుత దృక్పథాన్ని కొనసాగిస్తూ రచయిత, తమ మాతృదేశ స్వాతంత్ర్యం కోసం ప్రాణాలర్పించిన లాలా సింగ్ లాంటి దేశభక్తులను, మర్యాదీ పెర్వానీలాంటి కవులనూ సృష్టించారు ("పిరాని మరణం") "దేగలు, పావురాలు" అనే కథలో భారతీయ నానిక్ జైన ఘులామీముస్తాఫాఖలా అంటాడు: "వీధిలో ఒక మనిషి మరొక మనిషిని చంపితే వాడు ఖూనీకోరు. న్యాయస్థానంలో వానిని విచారించి, ఉరితీసి విరిస్తారు. ఒక ప్రభుత్వం, మరొక ప్రభుత్వం మీద యుద్ధంచేసి అవాన్ని చంపితే దాని నెవరూ కోర్టుకు ఎక్కించి విచారణ జరపరు."

శాంతిని బలపర్చాలని ఈ నవలకారుడు అనేకవ్యాసాలలోనూ, ఉపన్యాసాలలోనూ, విజ్ఞప్తి చేశారు. పూర్తి వ్యతిరేకించి యుద్ధ భారాన్ని ఎక్కువగా మోసిన సోవియట్ ప్రజలకని జాతీయ అమ్మవుతాయి. ఒకసారి "కాస్మోపాలిటిక్ పత్రిక ద్వారా తమదేశ ప్రజలు విజ్ఞప్తి చేస్తూ, మనిషి జీవించడానికి ఎంత అవసరమో శాంతి కూడా అంత అవసరం అని చెప్పారు.

ఆనంద్, సోవియట్ దేశానికి మైన మిత్రులని సోవియట్ ప్రజలకు

(మిగతా 8వ పేజీలో)

అర్థం చేసుకోవు

కథానిక

పులిపాక రాజేశ్వరి

ర్థువుగానిలే నాకు నిద్ద రొస్తోంది ముందు అన్నం పెట్టు" కళ్ళు మూసుకుంటూ ఆన్నాడు రామం.

వంటిలు నిద్ది అన్ని పన్లూ చేసి వచ్చే సరికి రామం గాఢంగానిద్రపోతున్నాడు. ఎంత సేపైనా నిద్ర పట్టలేదు సుజాతకి. ఎన్నో ఎళ్ళకు కనపడుతున్న హేమని కలుసుకుని మాట్లాడటం అంతా ఊహించుకుంటూ పడుకొంది. తన పెళ్ళికి హేమ రాలేదు. వి. [illegible]

"సుజా, సుజా" దబ దబా తలుపు బాదాడు రామం.

ఒక్క పరుగులో వెళ్ళి తలుపుతీసి ది సుజాత.

"సుజా ఇదో నీకు ఉత్తరం వచ్చింది చూసుకో" జేబులోంచి కవరుతీసి చేతి కిచ్చి దొడ్లోకి వెళ్ళాడు రామం.

అటూ, ఇటూ తిప్పి చూసింది. హేమ రాసింది. దాని దస్తూరి యే ఇది. ఉపారుగా చించింది.

"ఎవరు వ్రాశారేమిటి" కాళ్లు కడుక్కుని తుడుచుకుంటూ అన్నాడు రామం.

"మా హేమ వ్రాసింది లెండి" ఉత్తరంలోంచి దృష్టి తిప్పకుండా ఉక్కిరి బిక్కిరిగా చదువుకుంటున్న సుజాత ముఖంలోని భావాలను గుర్తిస్తూ కూర్చున్నాడు రామం. ఆనంద వీచికలు క్రమక్రమంగా ఆక్రమించుకుంటున్నాయి.

"రేపు అది మన ఊరికి వస్తుందిట" కవరు మడిచేస్తూ అంది హుషారుగా.

ఎవరూ?

"అబ్బ ఎవరేమిటండి హేమానే. వాళ్ళ బాబాయి గారింటికి వెళ్తోందిట. దారిలో నేరక దాని ఇక్కడికి వస్తున్నానని వ్రాసింది. రేపు తప్పకుండా స్టేషన్‌కి వెళ్ళాలి."

"స్టేషన్‌కి వచ్చింది ఇంటికి రాకుండా వెళ్ళిపోవడం ఏమిటి? అయినా వెళ్ళా ఒకటే రెండుపార్టు తను పుట్టింటికి [illegible] వెళ్ళిపోయింది. ఎన్ని ఉత్తరాలు వ్రాసినా "రావడానికి వీల్లేదే సుజా! నే కొక్కడున్నా నామనో నేత్రంలో నీ పెళ్ళంలా చూస్తూ ఉంటాను లే"అంటూ వ్రాసింది. వాళ్ళమ్మా వాళ్ళు కూడా ఎక్కడో వాళ్ళ చుట్టాలమ్మాయి పెళ్ళి ఉందంటూ వెళ్ళిపోయారు. ఎంత మంది వచ్చినా దాని లోటు తీర్చ లేనిదే. తరువాత తను వచ్చేసింది. ఎక్కడున్నా ఉత్తరాలు మాత్రం వస్తూనే వున్నాయి. తన పెళ్ళికి మరీ మరీ రమ్మని ఉత్తరాలు వ్రాసింది. రామానికి ఆ రోజు విపరీతంగా జ్వరం వచ్చేసింది. "నేను నీ పెళ్ళికి రాలేదు కదా అని నువ్వు కూడా మానేసినట్లు న్నావు. నీవు రానందుకు చాలా విచారంగా ఉంది. వస్తానని ఎంతో ఎదురుచూశాను" అంటూ నిష్ఠూరంగా వ్రాసింది. అయినా పైఫాయిడ్ జ్వరంతో బాధపడుతున్న రామాన్ని వదలిపోదల్చుకోలేదు. "హేమ భర్త ఏదో చదువుకుంటున్నాట్ట ఇంకా అవలేదు. అప్పటివరకూ ఉద్యోగం చేస్తుందిట" అంటూ వ్రాసింది అమ్మ. ఉత్తరాలు తప్పితే చూడ్డంలేదు. [illegible] తను పుట్టింటికి [illegible] కూడా నిద్ర వస్తోంది వెళ్తాను గతిలో వెళ్ళి తలుపేసుకుంటుంది హేమ.

హేమ పేషభాషలు చూస్తుంటే అర్థం మేసింది. సుజాతకి చాలా మారిపోయింది అనుకొంది. ఇదివరకు సామాన్యంగా ఉండే హేమ కాలేజీకి, వెళ్ళిరాగానే ఎంత మారిపోయింది. దానిపొడుగాటి పెంట్లు కలు పరదాలు అయిపోయాయి. సైలాస్, చెర్లిన్ చీరలు తప్పితే ఫ్రాక్కటికూడ ఉన్నదిలేదు. పెద్దు బదలు, పిగదువ్వుడు, ఉండీ లేనట్టుండే బొట్టు, లిప్‌స్టిక్, చెవులకు రింగులు. బోసిమెడా వెగటు అనిపించినా [illegible] హోయి అనిపించింది సుజాతకి. పెళ్ళికాని దానికి మల్లే మంగళసూత్రాలన్నీ జాకెట్ లో దాచేసే అంత అవసరమేమిటో అర్థం కాలేదు. హేమ స్లీవ్‌లెస్ జాకెట్ సుజాత మస్తిష్కంలో చిత్రంగా మెరిసింది. పెళ్ళైనటనే తన స్థితి గుర్తుకు వచ్చిందిసుజాతకి. ఎంతన్నే హితురాలైనా మొట్టమొదటి సారిగాతన్ను జనించింది. తనకు లేందేదో హేమకి ఉన్నట్టుగా పిలవసాగింది. తనకి ఏ రెండో నైలు చీరలున్నాయో పెళ్ళికి కూడా వాయిల్ చీరలుపెట్టుకుని రామం అక్క మ్మాయి చెల్లెళ్ళ చీర కొనిపెట్టి ఎప్పుడో తప్పితే కట్టు ఉండికూడాఅసహనించలేక తనే అసహ్యించుకుంది సుజతనికి కృత్రిమాలంకరణలు అసహ్యం తన పెళ్ళిలో జరిగినట్టు అనగానే గుర్తుకు వచ్చింది. సుజాతకి.

పెళ్ళయింతరువాత ముని ద్రలకి వచ్చారు రామాళ్ళు. రెండవ రోజున ప్రోగ్రాం వేళారు అందరు ఆడపడి అనవడుచు పెట్టిన [illegible]

(మిగతా 4వ పేజీలో)

ఇప్పుడు శిరోవేదనపు సూచన కూడాలేదు!

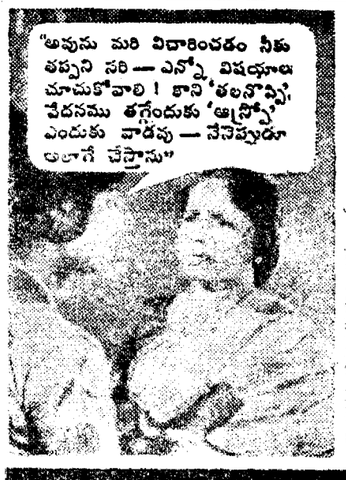

బాధ అనేది మాకు ఒక సమస్య...చూడండి మేము మీకు ఏవిధంగా సహాయపడతామో!

పరిశోధన: 'ఆస్ప్రో' యొక్క పరిశోధనా సంస్థలోని ఒక పరిశోధన దానికి నేను దవదేశకుడను. బాధను అరికట్టేందానికి మంచి మంచి పద్ధతులను కనిపెట్టుట మా పని. ఈ విషయమును గురించి ఏకాగ్రతతో ప్రపంచమంతటా పరిశోధనలు జరుపుతున్న అగ్రగణ్యమైన పరిశోధన సంస్థలలో మేము ఒకరము. నొప్పిని నివారించుటకు నేడు ప్రాచీన మార్గము 'ఆస్ప్రో' పద్ధతులా అని మేము తెలుసుకొన్నాము. అందుచేతనే ప్రపంచమంతటా డాక్టర్లచేతను, అనుపత్రులలోను ఇది వాడబడుతోంది.

బాధ అంటే ఏమిటి? మెటాబాలిక్ ఉత్పత్తులు, దేహము వాటిని తీసుకొని పోగలిగే కంటే హెచ్చు వేగములో, స్నాయువులలో కూడుకొని చేరి పోవడం వల్ల మడుగుపడిన నొప్పి కలుగుతుంది. దానితో నరములకు ఒత్తిడి కలిగి బాధ కలుగుతుంది.

'ఆస్ప్రో' ఎలా పనిచేస్తుంది: 'ఆస్ప్రో' దేహములో వెంటనే యిమిడి, నొప్పిని, నరముల మీద వత్తిడిని తగ్గించి నొప్పిని చెడలగొడుతుంది.

'ఆస్ప్రో'ను ఈ వ్యాధులకు వాడండి: నొప్పి • జలుబొప్పి • ఒంటినొప్పి • పంటినొప్పి • కీళ్లనొప్పి • జ్వరముతో కూడిన జలుబు • పూ • కీళ్ల నొప్పులతో గూడిన జ్వరము.

మోతాదు: పెద్దవారికి: రెండు బిళ్లలు. అవసరమైతే తిరిగి వేసుకొనండి. పిల్లలకు: ఒక బిళ్ల చొప్పు డాక్టరు సలహా ప్రకారము వాడండి.

'ఆస్ప్రో' నొప్పిని వెడలగొడుతుంది!

A.G. 10.66 TBL. 3

కథాగానప్రకాశిక

(శివ పేజీ తరువాయి)

ఒట్టి వస్తు యొక్క సామర్థ్యము నిర్ణయింపబడుటచేత విద్వాంసుల యొక్క నిర్ణయములు చూడముగా నుండుటయు, కళోపాసన యొక్క మూలసూత్రములు కళోపాసకులకి అలక్ష్యములయ్యెడు. అందువలన అసంస్కృత ప్రజాపయోగలగు వక్తలు శ్రోతలు కూడ తాము చెప్పినదే కథ తమలని మెప్పించువాడే కథకుడను సంతవరకు భావించుట జరిగి కళాశరీరమునకు చీడబట్టినదిగ అట్టు నాటకములు మొదలైనవియు నియమములు నుండుచు కళ్ళకు పోచ్చాళ సంబాదము కోరి చేయుచు అధ్వానయకర సత్యమార్గాలాభాన్ని దాటుచు పాలు చేయుచున్నవనుట సందేహము లేదు. అటువంటి విధానముతోనిబట్టి చేయుచునుండు కథాపద్ధతులు అటుల శ్రేష్ఠాలుగు పారంపర్యమార్పు చేయుటయే విద్వాంసులకు ధర్మమైనది. "లోకము చెడినమా పాడు పడినమా మాకనవసరము. మాకు కావలసినది ధనలాభము" అనునట్టి నిర్ణయములు కూడ కళాకారులు చేయుట కలిధర్మములో నొకటిగ విజ్ఞులు భావించుచున్నారు. ఏదియెట్లైనను సత్యమును స్థిరంచుటయైన అరుగులో అది సత్పురుష లక్షణమే యగును. కళయొక్క అభివృద్ధిక్రమము తెలిసినట్లో అక్రమమేదియో అర్థంగుట అదియే తెలియవచ్చును. సత్యము. నూతన మార్గములతో శ్రోతలకు అంటింపవచ్చును గాని శ్రోతలను ఆకర్షించవచ్చునని అక్రమ మార్గమవలంబించుట నీతి కాదు. సత్య కళాకారులకు నిర్దయుండదు. క్రమ విజ్ఞానము లోఅన్నై కొందరు ఉత్తమ కళోపాసకుల యనుభవములను తెలిసికొనుటయు అవశ్యకము. వారి నిర్వహణము కథాగాన విషయమున వెట్టునట్లే! యనుచో

ఆదిభట్ట నారాయణదాసుగారు

వీరు తమ యెరుపడి నాళ్లు సంవత్సరాల వయస్సు వచ్చినంత వరకును మొనర్చిరి. బలము కలిగిన పద్దులు క్రమము ప్రతముగా అవుపట్టి పెరుగుతూనే బలవద్ధ కాపోసాధుడు చుపాలు శంఖువుల్ట నిన్ను కథాగానమును చేయుటకు ఉ గంటలు ముదుగా వేడినీటితో స్నానము చేసినంతనే వారి అన్న పేర్నగారు దానుగారి శరీర మంచి గంధము మైపూత పూయుదురు. ఆభరణము లెవుపును శరీరమున వేడెవి. శుభ్రవస్త్రములు ధరించి గాన వేదిక వద్దకు సరిగా వేళకు వారు పూలదండ పట్టెడు పాడుపాడైనది తామే తెచ్చుకొని బయలుదేరు. వీరికథలు సామాన్య సభలలో జరుగు చుండెడివి. మంత్రియు నుండినట్లు ప్రజలందరు ఉండునట్లు అన్నగారు తంబురయు, లఘువీణ (ఫిడేలు), మృదంగము మొదలగు వాదకులు శ్రుతులుచేసి సిద్ధముగ నున్నంత వరకు వచ్చువారు. ఆ తరువాతనే, తెలుగుత్తడబడవలెను. నిలువు విఘ్నేశ్వర ప్రార్థనము "భజింతు శ్రీరినిను" మొదలగునవి వారు రచించిన వాటిలో ఏదో యొకటి ప్రారంభించువారు. వారి గేయములు సమాక్షరములు కలిగి నృత్యమునకు అనుకూలముగ నుండెడివి. కథాగానము శ్రోతల్ మేగాక దృశ్యముగా కూడ నుండవలెనని, వారి సిద్ధాంతము. కనుకనే వాదగతుల సమసరించి వాయించు మృదంగ వాద్య విద్వాంసులనే సహకరించుటకు అంగీకరించువారు. చేవులకు ఝుడురాళ్ళు దిద్దులు, మెడలో బంగారు గొలుసుతో పెద్ద పతకము, ముంజేతులకు సింహతలాటములు సువర్ణ కంకణములు, జల్లని యజ్ఞోపవీతము, హెచ్చుతగ్గులుగ కుట్టిన పట్టు పీలేనట్లు కట్టుకొన్న తెల్లని ధోవతిపై నాభివద్ద నడుముచుట్టు త్రిప్పి ముందంచులు జారునట్లు దోపిన యుత్తరీయము. కాళ్ళకు చుట్టిన గజ్జల పట్టాపై కనబడు యెడమకాలి బంగరు గండపెండెరము, పెద్దబొజ్జ, బుఱ్ఱమీసములు ఒక చేతకంచుతాళములు కలిగి సుందర రూపముతో గానము నృత్యము చేయునప్పుడు, అందములన్నియు మూసలో కరిగి పోసినట్లుండువారు. విఘ్ననాయక ప్రార్థనానంతరము సభ పైపుప్పులు చల్లి సందర్భానుసారముగ నొక పద్యము చెప్పువారు. చెప్పదలచుకున్న విషయమును కథాగానమునకు అనుకూలముగ కల్పించి నిస్సంశయముగ చెప్పుచు మెప్పించువారు. కథానన్ని వేళములలో అప్పటి పరిస్థితుల ననుసరించి హాస్య ప్రకరణాదులు రసములు శ్రోతృ చిత్తములను కదలి చుచుండెడివి. వీరు ప్రసిద్ధి యిధార్థరామాయణము, రుక్మిణీ కళ్యాణము, మార్కండేయ, చపలపరిజాతము లేగు

సుందర కాండ (హనుమత్ప్రలాపము) వారు హనుమంతుని గానము చేయుచు రామ కరుణను అపారభవాంబుధి, లంఘించెను కపిపిరుడు అను గేయము యొక్క భావమును సమంజసమును పాడుచుండుచున్నటు చాతి ముదుకు విస్ఫారించి చేతులు దాటి ఎంతో ఒకకాలు పైనకు చాలిఅభినయించి చెడితిరు వారు నృత్యర్థించుచుచూపెడివి. అవిధముగా కథాగానమును నిర్వహించుట వారి మధ్యమ గానము చేయుచు పల్లవిపాడుతూ ముమ్మాటలు చేయుచు నృత్యము ఒక అవృత్తమునకు పిదప తురల పల్లవి యెత్తుకొనుచు మ నృత్యము చేయుచు నిర్వహించుట నిర్వహణలో నొకటాటలు నృత్తి పల్లవులలో గా పిల్లము కృతులు పునీతత్వము నిండుగా గోచరించుటకిపిరి యాకారములోనే యున్నది. గేయము లందలి భావము విశదపరచుటకును శిష్యులున్నట్లు తెలిసికొనుటకు ఎవరును మేము వాన్నా మని ముందుకురాలేదు. మాత్మస్వర్గమెవరైన నేర్చుకొనిస్పష్టించగలరా?

పాణ్యాం సీతారామ భాగవతులు

వీరు వెల్లూరు నివాసులు. సంగీత విద్వాంసులు, మిక్కిలి సాధుత్వము వీరియందు నివాసమేర్పరచుకొనినది. వీరు రామదాసు చరిత్ర ఎక్కువగా చెప్పుట ప్రజలు మిక్కిలి అపేక్షించువారు. సమర్థులైన వాద్యకారులు సహకృతినపుడగా తెల్లని వస్త్రములు ధరించి చివరగజ్జలు బిగించిన కాయ్య చిఱతలు చేదాల్చి కుమారుడు గానమున నవాక్కరంపగా నిలుకడ కలిగిన మధురగానముతో కథను నిర్వహించువారు. వీరికి కన్నాకటి కొంచెము మెల్లగానుండెడిది. వీరితో పాంచువారా లెవరైనను వారికి చూచి జాలిపెడువారు. వీరు రామదాసు చరిత్రము చెప్పగా విన్నవారే తమంతతామ అభ్యసించి కొందరు మరల రామదాసు చెప్పుటకు ఉపక్రమించిరి. కాని సర్వ పాత్ర మార్గము సీతారామభాగవతులవలె తరువాత వారికి లభింపలేదు. వీరి కథాగానమును వినుటకుముందు భజన కీర్తనల వలెవాడుబడు రామదాసు కీర్తనములు వీరి కథాగానములో తాత్కాలికముగ నాదనామ ప్రియారాగము ఆదితాళము మూడవకాలములో మూడుతురములు విడిచిన పల్లవిత్రిపి విలంబకాలములో పాడునప్పుడు అప్పటిసభలోనున్న శ్రోతలందరు కంటతడి పెట్టనివారును హాహాకారము చేయనివారుగలేరు. వీరి కథాగానమునకు కాలికడకతోదూరదూరము నుండియు వచ్చువారు. చెపల్లెలో జరిగిన సభలో అయిదువేలకు తరుగని జనులున్నను మరియొక శబ్దములేకుండ వినుట నేనును ఆసభలోనుండి తెలిసికొన్న విషయము. ఆరోజులలో దూరశ్రవణ యంత్రములు లేవు. అందరకు భాగవతులు కనబడునట్లు అమర్చిన బల్లలపై సమప్రదేశమున నిల్చి కథాగానము చేయునప్పుడు వారి చిత్తెబ్బలకును నృత్యమునకు అనుకూలముగను వీరు గంభీర ధ్వనితో గానము చేయుచుండెడివారు

చిత్రభూమి

విదేశ మారకం ఆదాకు సినీ పరిశ్రమ చేయదగు కృషి

—జి. ఎస్. వి.

దేశం అత్యంత క్లిష్టమైన పరిస్థితిని ఎదుర్కొంటున్నది. అత్యవసరమైన ఆయుధాలు మందుగుండు సామగ్రి అత్యవసరమైన ఆహార ధాన్యాలు దిగుమతిచేసుకోడానికి విదేశమారకం చాలా అవసరం. మన విదేశమారక ద్రవ్య నిల్వలు పూర్తిగా తరుక్కుపోయినందున విదేశమారకం ఆదాకై ప్రభుత్వం పెద్దయెత్తున ప్రచారోద్యమం ప్రారంభించినది. ప్రభుత్వం చెప్పేదానికి చేసేదానికి ఎక్కువా పొంతనలేదు. నీరు చెబుతున్నది నిజంగా కావాలని కోరుతున్నారా అనే అనుమానం కలుగుతుంది. ఎందుకంటే బహిరంగ మార్గాలద్వారా చట్ట సమ్మతమైన పద్ధతులో తరలిపోతున్న విదేశ మారక ద్రవ్యాన్ని మళ్ళుకోడానికి చర్యలు గైకొనకుండా అవినీతిపరులైన వ్యాపారులు, ఇతర వ్యక్తులూ ప్రభుత్వాన్ని దేశాన్ని నుదకు నమను తాము మోసగించుకొని అదృశ్యమార్గాలద్వారా ఆర్జిస్తున్న విదేశమారకాన్ని రాలట్టడానికి చట్టబద్ధమైన చర్యలను, పన్నులాయిలీలను, ఇతర లాలూచీలను ఇవ్వజూపడం ఆశ్చర్యకరంగా ఉంటుంది. అనలు మనిషిని పడిపోనీడతో కుస్తీపట్టినట్లుగా ఉంది.

బహిరంగ మార్గాలద్వారా భారీయెత్తున విదేశమారక ద్రవ్యం ఏయే పద్ధులపై ఖర్చవుతున్నదో పత్రికలు ఎన్నోసార్లు వ్రాసిఉంటాయి. కాని ఎన్నిసార్లు ఏకరువు పెట్టినా ఎవరూ గమనించడం లేదు. మంత్రులు నాయకుల విదేశపర్యటన నుండి విదేశసినిమాలు బూతుపత్రికలు. పుస్తకాల దిగుమతుల వరకు అన్నీ విదేశ మారకాన్ని అనవసరంగా వినియోగించేస్తున్న పద్ధులే

ఉదాహరణకు 1964 సంవత్సరంలో ఒక్క అమెరికాకే 40 లక్షల డాలర్లు అంటే సుమారుగా 2 కోట్లరూపాయలు ఫిల్ముల దిగుమతి చేసుకొన్నందుకు మనం అల్లించాము. ఈ హాలీవుడ్ ఫిల్ములను గుర్తుతి చేసుకోకపోతే మనప్రాణాలే [illegible] విషయాన్ని అటుంచి వీటివల్ల [illegible] పైన పడుతున్న దుష్ప్ర[illegible] వీటి దిగుమతిని [illegible] డం వాంఛనీయం, ఏచారిత్రక [illegible] టెక్నికల్ చిత్రమోతప్ప హాలీ[illegible]ండి దిగుమతయ్యే చిత్రాలలో నూటికి 99 పాళ్లు పట్టి చెత్తచిత్రాలు, మనిషిలో, ప్రత్యేకించి యువకుల్లో కామప్రవృత్తిని రేకెత్తించేవిన్న వేళాలు, దృశ్యాలతో (సెన్సార్ వారు ఎంతకత్తిరించినా సరే) నిండి ఉన్న ఈ చిత్రాలు ఒకరకంప్రేక్షకవర్గం అదరాభిమానాలను విశేషంగా పొందడంలో ఆశ్చర్యంలేదు. ఈ ఇంగ్లీషు చిత్రాలను చూడటానికి వెళ్ళేవారిలో సగానికి సగంమందిని ఇంగ్లీషు ఓనమాలు (ఎ.బి.సి.డి లనాలేమో) కూడారావంటే ఆశ్చర్యపడవలసిన పనిలేదు. వేనిలా అనడం ఎవరికైనా అశ్లీలతర కరంగా తోచినట్టయితే దీన్నే మరో విధంగా మనవి చేస్తాను. ఇంగ్లీషు బొత్తిగా రాని వారు సైతం పెద్ద సంఖ్యలో ఇంగ్లీషు చిత్రాలనే చూస్తారు. సాంకేతికంగా ఈ చిత్రాలు ఉన్నత ప్రమాణంలో ఉంటాయనే విషయం నిర్వివాదమైనప్పటికీ కేవలం సాంకేతికవిలువలకోసం ఈచిత్రాల నెవ్వరూ చూడరుకదా! ఈ విధంగా ఈ చిత్రాలు నేరుగా యువతరంపై దుష్ప్రభావం చేయడమేగాక, ఇవి పొందుతున్న ఆదరణను చూచి మన దేశవాళీ నిర్మాతలు కూడా నాలుగు రాళ్లు సంపాదించుకోడానికి ఆ పంథానే అనుసరించడంతో పరోక్షంగా కూడా దుష్ప్రభావం చేస్తున్నాయి. ఉన్నత సాంకేతిక ప్రమాణాలను అందుకోవడంలో మన వారు హాలీవుడ్‌తో పోటీ పడలేమిటనే ప్రశ్న రావచ్చు. హాలీవుడ్ నిర్మాతలకు ప్రపంచవ్యాప్త మార్కెట్ ఉన్నందున వారు ఒక చిత్రంపై ఎంత డబ్బయినా ఖర్చు పెట్టగలరు. మన నిర్మాతలకున్న మార్కెట్లా వారి రాష్ట్రం ఒక్కటే కదా. ప్రాంతీయ భాషలలో చిత్రాలన్న, దేశవ్యాప్తంగా పడినే హిందీ భాషా చిత్రాలలో సాంకేతిక విలువలు బహుకు పెరుగుగానే ఉంటున్నాయి. అందునేత హాలీవుడ్ చిత్రాలలో మన నిర్మాతల పోటీ ధనవ్యయం అవసరం లేని రంగాలలో పరిమితమైపోయినది. అలాంటి హిరోయిన్సు అర్ధనగ్నంగా (సెన్సార్ అనుమతించిన దాకనే) చూపడం, అశ్లీలమైనఊపులు, కదలికలు, కలయికలు, ఏకశయ్యాలు మొదలగు సన్నివేశాలను చిత్రాలలో పెట్టేస్తే హోటల్లా గుప్పిస్తున్నారు. గనుక విదేశ చిత్రాల దిగుమతిని నిషేధించడం, కనీసం తగ్గించడం అన్నది కేవలం ఆర్థిక సమస్యేగాక, సాంస్కృతిక సమస్యకూడా.

హాలీవుడ్ [illegible] నాయకప్రధాన చిత్రాలను దిగుమతి చేసుకోవడాన్ని నేను అనడంలేదు. ప్రసారాలలో సినిమాలు నిర్మించడమన్నదం హాలీవుడ్ ఒక్కటేకాదు. ఇతర దేశాలలో ఏదృష్టితో చూచినా హాలీవుడ్ చిత్రాలకంటే ఎంతోభాగున్న చిత్రాలు లెన్నిఉన్నాయి. వాటిని 80 లక్షల రూపాయలు ఎక్కువ గాళ్ళి తాలు రావుకదా?

మనం చూడటానికి అవకాశాలు లభించడంలేదు. అందువల్ల మనం నష్టపోయామన్న, వ్యక్తిదేశంలో విలువిమర్శకులు తప్ప ఒక్కడైనా బాధపడుతూ అతిశయోక్తి కాదు. మరి హాలీవుడ్ చిత్రాలను నిలిపివేయాలన్నదానే మాత్రం కొంత మంది ఇదేదో అనాగరకమైన ఆలోచనగా ఎత్తి పడతారు.

అసమంజసమైన ఆలోచనగా ఎత్తి పడతారు.

అసమంజసమైన సినిమా పోస్టర్లకు వ్యతిరేకంగా సర్వోదయ కార్యకర్తలు కొందరు ప్రారంభించిన ఉద్యమాన్ని నాగరకులనబడే వారు ఎగతాళి చేశారంటే కారణం ఏమనే. అయితేఆ సర్వోదయ వాదుల ఉద్యమంలో పథుయిష్టమైనదని నేనూ ఒప్పుకొంటాను. ఎందుకంటే వారు చిత్రవిలువలన్ని వదిలేసి ప్రదర్శనపై దండయాత్ర ప్రారంభించారు. సహజంగానే అందులో ఆర్థిక ప్రయోజనాలుకల వ్యక్తుల వ్యతిరేకతకు గురైనారు. వారి ఉద్యమం ఇంగ్లీషు చిత్రాలకు వ్యతిరేకంగా సాగిఉన్నట్టయితే వారికి దేశయువకుల్లాంటి సహాయ సహకారాలు లభించి ఉండేవి. ఇప్పటికైనా సక్రమమైన మార్గంలో ఎవరైనా ఉద్యమం చేపట్టడం వాంఛనీయమే.

పోతే మన నిర్మాతలూ, ప్రభుత్వం కూడా తమ దీర్ఘనిద్రనుండి (స్వయంగా కాకున్నా) మేల్కొని, ఆవులించి ఇప్పుడిప్పుడే ఈ సమస్యను గురించి ఆలోచిస్తోన్న సూచనలు ఉన్నాయి.

ఇందుకు ఉదాహరణలు మన దేశంలో సినిమాల ప్రదర్శనం ద్వారా ఆర్జించిన సొమ్ములతో కొంత భాగాన్ని విదేశ కంపెనీలు ఈదేశంలోనే చిత్రాల నిర్మాణానికి వినియోగించాలని ప్రభుత్వం చేసినసూచన ఒకటి. రేడియో సిలోన్‌లో చిత్రాలను అడ్వర్టయిజ్ చేయడం మానివేయాలని హిందీ చలనచిత్ర నిర్మాతలు నిర్ణయించడం మరొకటి. అయితే వీటిలో హంసపాదులున్నాయి. విదేశ చిత్ర నిర్మాతలు మనదేశంలో నిర్మించిన చిత్రాలకు మన సెన్సార్ పిక్ నియమాలు వర్తింపజేయకుండా ఉండటానికి ప్రభుత్వం ఒప్పుకోవడం, దీనివల్ల ఆర్థిక సమస్య పరిష్కారమవుతుందేమో కాని, సాంఘికసమస్య మరింత తీవ్రతరమై ప్రమాదం ఉన్నది. హాలీవుడ్ నిర్మాతలు మన అతిథ్యాన్ని మన సాధన సంపత్తులను, తారాబలాన్ని దుర్వినియోగం చేసుకొని మనను మరింత హీన స్థితికి దిగజార్చే ప్రమాదం ఉన్నది. ఇయటి పరిణామానికి మనను వికృతంగా పరిదర్శించే ప్రమాదంకూడా లేకపోలేదు.

ఇక పిలోక రేడియోలో ప్రకటనల సమస్య. దీనిలోకూడా పైన పేర్కొన్న రెండు సమస్యలు ఇమిడి ఉన్నాయి. మన ఆకాశవాణి కార్యక్రమాలు ఆశించినంత బాగా లేవనేవిషయంలో ఎవరికీ అభిప్రాయభేదాలు లేకపోయినా మేల్కొలుపులనుండి పవళింపు సేవవరకు రోజుకు 14 గంటల పాటు సినిమా పాటలను ఊదరగొడుతూ సిలోన్ రేడియో మన ప్రత్యేక అభిరుచులను కలుషితం చేసినదనడంలో కూడా రెండు అభిప్రాయాలకు తావులేదు. నిజానికి ఇదో పీడగాతయారయినే నిమ్మాలి మన నిర్మాతలు దేశభక్తి వల్ల త్యాగబుద్ధి వల్ల కాకున్నా కారణాంతరాల వల్ల గైకొన్న నిర్ణయం ఫలితంగా ఇప్పుడది విరగడై పోతున్నదిగదా అనవసరంతోపిద్దామనుకొంటే మళ్లీ దానికో హంసపాదు దక్షిణాది నిర్మాతలు ఈ నిర్ణయాన్ని ఇంకా దృఢపరచనేలేదు. పరిశీలకదాయాలు నిర్మాతలు ఈ నిర్ణయం అమలుతేదీని అప్పుడే ఒకసారివాయిదా కూడా వేశారు. అంటే ఇంకా రెండుపుడు కల్లం ఆశలేవో ఉండి ఉంటాయనే కదా! వైగా సింహళ ప్రభుత్వం ఎదురు దెబ్బతినే సూచనలు కానవస్తున్నాయి. రేడియో సిలోన్‌లో ప్రకటనలివ్వడం మానివేసినప్పటికీ సింహళ ప్రభుత్వం మన దేశంలోకి భారతీయ చలనచిత్రాల దిగుమతిని నిషేధించాలని సింహళ దినపత్రిక "సన్" ఒక వార్త ప్రచురించినది. సింహళంలో హిందీ తమిళ చిత్రాలకు బాగా గిరాకీఉంది. సింహళ భాషలో కూడా మనసినిమాలు కొక్కుచిత్రాలు నిర్మిస్తుండేవారు యేటా 70 లక్షల రూపాయల ఆదాయం మన నిర్మాతలకు సింహళంనుండి వస్తున్నది. దీనిని వదులుకోడానికి (ఒకవేళ అవసరమైతే) మన నిర్మాతలు సిద్ధపడతారా అన్నది చాలా చిక్కుప్రశ్న.

ఒకవేళ సింహళ ప్రభుత్వం ఈ దెబ్బ తింపునమలు జరిపినా కూడా మనదేశానికి మాత్రం నష్టంలేదు పైగా (తాత్కాలికంగానైనా సింహళంలోనే వెక్కువ ఉపయోగపడు మూలధన పలువురు ఉద్యోగాలు కోల్పోవచ్చు. ఎందుకంటే అప్పర్ డయేత్ మెంట్ పై మనదేశం నుండి సింహళానికి యేటా ఒకకోటి రూపాయలు అంటే మన సినిమాల ప్రదర్శన వల్ల మనకు వచ్చే మొత్తంకన్న 80 లక్షల రూపాయలు ఎక్కువ గాళ్ళి తాలు రావుకదా?

రెండు ప్రయోగాత్మక చిత్రాలు

మూవీజెమ్స్‌వారు రెండు ప్రయోగాత్మక చిత్రాలను ఈ నెలలో ప్రారంభించనున్నారు. వీటిలో పాటలు ఉండవు ఒక దానిపేరు కల్పన. రెండవ దాని పేరు భానుమూర్తి ఒకటి సుఖాంతం, రెండవది విషాదాంతం.

బ్రహ్మం, లలిత, రవికిషోర్‌చంద్ర చౌదరి పిచ్చయ్య చౌదరి అనే కొత్త నటీనటులను ఈ చిత్రాలలో పరిచయం చేస్తున్నారు.

తొలగడ కె. హేమాంబరధరరావుకు "తండ్రులు కొడుకులు", "కలవారి కొడలు"లో స్వర్గీయ రజనీకాంత్‌కు "పదిరెట్లు గాజులు" "కనకతారా"లో అసిస్టెంట్ గా పనిచేసిన కె.బి.కె. చౌదరి ఈ చిత్రాలకు కథ వ్రాయడమేకాక దర్శకత్వం వహిస్తారు కూడా.

ఈ చిత్రాలను పూర్తిగా హైదరాబాద్‌లోని ఒకానొక పెద్ద భవనంలో నిర్మిస్తారు. ఉగాదికి చిత్రాన్ని విడుదల చేయాలని సంకల్పించారు.

* * *

జమీందార్ 7వ తేదీన విడుదల

రవీంద్ర ఆర్ట్ పిక్చర్స్‌వారి అపరాధ పరిశోధక చిత్రం "జమీందార్" ఈనెల 7వ తేదీ నాడు విడుదలవుతున్నది. నాగేశ్వరరావు, కృష్ణకుమారి ముఖ్య పాత్రలు నిర్వహించిన ఈ చిత్రానికి వి. మధుసూదనరావు దర్శకత్వం వహించారు.

హిందీ చిత్రానికి ప్రత్యేగాత్మ దర్శకత్వం

శరత్‌చంద్ర రచించిన కథఆధారంగా ఎలిపిక్ పిక్చర్స్ వారు హిందీలో నిర్మిస్తున్న చిత్రానికి సుప్రసిద్ధ తెలుగు సినీ దర్శకులు శ్రీ కె. ప్రత్యేగాత్మ దర్శకత్వం వహిస్తున్నారు.

లక్ష్మీకాంత్-ప్యారేలాల్ సంగీత దర్శకత్వంలో లత పాడిన ఒక పాటను ఇటీవల రికార్డు చేశారు. ఈ పాటను సాయరా నూతన్‌పై చిత్రీకరిస్తున్నారు.

చిత్రం షూటింగ్ యీ నెల 17వ తేదీ నుండి హుటాహుటగా సాగుతున్నది. రెండుసెట్లపై షూటింగు జరుగుతున్నది. సూలన్, రహమాన్, శ్యామా దుమల్, లలితాపావర్, లతాసిన్హా యీ చిత్రంలో నటిస్తున్నారు.

* * *

భోప్రా కొత్త చిత్రంలో కొత్త నాయిక

బి.ఆర్. చోప్రా కొత్త చిత్రంలో కొత్త నటి విమి నాయిక పాత్ర దరిస్తున్నది. సునీల్‌దత్ నాయక పాత్రి నిర్వహిస్తాడు. రాజకుమార్ మరో ముఖ్య పాత్ర ధరిస్తాడు.

గత ఆదివారంనాడు కార్దార్ స్టూడియోలో ఈ చిత్రానికి ముహూర్తం జరిగినది. జనవరి 5వ తేదీనుండి షూటింగ్ సాగుతుంది.

నవయుగవారి ద్వారా సంక్రాంతికి విడుదలకానున్న "మొనగాళ్ళకు మొనగాడు"లో ఎస్.వి. రంగారావు హరనాథ్

1965లో దేశంలో చిత్రాల ఉత్పత్తి తగ్గని సూచన

ముడిఫిలిమ్ కొరత, ద్రవ్యోల్బణం వంటి చిక్కులు ఎన్ని ఎదుర్కొనవస్తుకీ 1965లో దేశంలో నిర్మాణమైన చిత్రాల సంఖ్య 1964 కంటె ఏమాత్రం తగ్గలేదు 1964లో మొత్తం 312 చిత్రాలు నిర్మాణంకాగా 1965 లో నవంబర్ నెలాఖరునాటికే 270కి పైగా చిత్రాలు సెన్సారింగ్ జరిగింది. ఇందులో 41 తెలుగుచిత్రాలు ఉన్నాయి. సాధారణంగా డిసెంబర్‌లో పెద్దసంఖ్యలో చిత్రాల సెన్సారింగ్ జరుగుతుంది. ఎందుకంటే ప్రభుత్వ బహుమతులకు ఎంట్రీలను స్వీకరించడానికి ఒక సంవత్సరంలో విడుదలైన చిత్రాలను శాఖ సెన్సార్ అయిన చిత్రాలను స్వీకరిస్తారు.

* * *

వహీదా రెహమాన్‌కు ఉత్తమనటి బహుమతి

నవకేతన్ ఇంటర్నేషనల్స్ ఇంగ్లీషు "గైడ్" చిత్రంలో హీరోయిన్‌గా వహీదా రెహమాన్‌కు చికాగో చలనచిత్రోత్సవాలలో "ఉత్తమ నటనకు" బహుమతి లభించినది. ఇంగ్లీషుచిత్రంలో భారతీయనటికి ప్రథమబహుమతి లభించడం ఇదే ప్రథమం.

* * *

18 భాషలలో పాటలు పాడే బాలిక

మాస్కోలోని రిరో జాజ్ వాద్య బృందం, ఇటీవల, 18 భాషలలో 200 పాటలను పాడగల బాలికచే ప్రదర్శన ఇప్పించారు. ఆ పిల్ల పేరు ఇర్మా సాఖోవా. ఆమె వయస్సు 9 సంవత్సరాలుమాత్రమే కంఠం ఎంతో మధురంగా వుంటుంది. ఆమెకు మంచి సంగీతజ్ఞానంవుంది. కొత్త పాటను నేర్చుకోడానికి ఆమెకు కొద్ది నిముషాలకంటె ఎక్కువ పట్టదు. ఇర్మా తన మూడవ ఏటనుంచీ పాటలు పాడ జారంభించింది.

ప్రస్తుతం ఇర్మా, తన జన్మస్థలమైన తిఫ్లిసిలోని పిల్లల సంగీత పాఠశాలలో శివ పాఠం చదువుతోంది. జార్జియా రాష్ట్రం విద్యామంత్రిత్వశాఖ అనుమతితో ఆమె మాస్కోలోని రిరో వాద్య బృంద కార్యక్రమంలో పాల్గొంటుంది. ఆ బాలిక త్వరలోనే 7 భాషలను వాయిదాలు అడ్డు అంటూ పియానో మీద కొన్ని పాటలకు స్వరాలనుకూడా కట్టగలదు. ఆమెచే స్వరం కట్టబడిన పాటలలో "దేవతాకథ" "శరదృతువు" "వనంత నృత్యం" అనేవి కొన్ని.

(4 వ పేజీ తరువాయి)

నిల్చరంగా అంది.

"అయితే నియిష్టం" అన్నంముందు వించి లేస్తూ అన్నాడు.

సుజాత పెట్టె నర్దుకుని ఉంచుకుంది కాబోలు మధ్య హాల్లో పెట్టింది. దాని లోని బట్టలన్నీ తన సిరిపాలెయ్యాలనిపించింది. రామానికి సుజాతకి ఈ బుద్ధి ఎలా వచ్చిందో? ఆడవాళ్ళ స్వభావాలు చిత్ర విచిత్రాలు సమిమానికో తీరు. లవాం చెబ్బతినగా ప్రక్కమీద కదల్లు మూసుకు పడుకున్నాడు. తెల్లవారితే కోపం పోతుందనుకున్నా సుజాత ఏం మారలేదు.

మధ్యాహ్నం బస్సుకి వెళ్తానని చెప్పడానికి వచ్చింది సుజాత.

రామం కిటికీదగ్గర నుంచుని చూస్తున్నాడు బయటికి.

"నేను మధ్యాహ్నం వెళ్తున్నాను"

ఎక్కడికి? రామం వెనక్కి తిరగకుండా అన్నాడు. సుజాత కోపం అవధులు దాటింది

"సుజాతా నేనొకటి చెబుతాను నీ ఇష్టానికి వ్యతిరేకంగా ఇక్కడ పడి ఉండమనటం లేదు. మనిద్దరి మధ్యా తప్పు ఒప్పులు ఉడొచ్చు. కాని వాటిని పరిదిద్దుకోవడం నేర్చుకోవాలి బజారున పడితే అపహాస్యం పాలుకావడం తప్ప మరో ప్రయోజనంలేదు. ఉద్రేకంలో చేసుకున్న పనికి తరువాత ఫలితం ఉండకపోవచ్చు. అయినా నీకు తెలియకుండా ఉండదు నీ ఇష్టం. ఈ ఇంటి ద్వారాలు నీ కోసం తెరిచేఉంటాయి" సమాధానానికి ఎదురుచూడకుండా వెళ్ళిపోయాడు.

సుజాత కుర్చీలో కూలబడిపోయింది. ఇటువంటి అనునయ వాక్యాలకు లొంగిపోకూడదు. తెలిసిరావాలి. కఠిన మనస్కు అవడానికి ప్రయత్నిస్తూ మరో పనిలో నిమగ్నురాలయింది.

అప్పుడే సుజాత వచ్చి రెండు నెల్లవుతోంది. ఆ భర్త పోయారు తండ్రి అల్లుడు మాటెత్తితేనే ముఖావంగా ఉంటోంది. తల్లి తెల్సుకోవడానికి ప్రయత్నించి విఫలురాలయింది. తల్లి తండ్రి అనుకునే మాటలువిని సుజాతకి ఒళ్ళుమండింది. తనేం గతిలేక వచ్చిందనుకున్నారా? ఛీ ఛీ తనకప్పుడే పరాజయం రామం దగ్గరనుంచి ఉత్తరంరాలేదు. ఉద్యోగం చేసుకుంటేసరి.

కూతురి కోర్కెచిని మరింత నిర్ఘాంతపోయారు సుబ్బారావుగారు అల్లుడికి కూతురికి మధ్య ఏదో వచ్చి ఉంటుందనే అనుకున్నారు.

"ఉండమ్మ సుజాతా! నేను అల్లుడికి ఉత్తరం వ్రాస్తానుండు, నీకు ఉద్యోగం ఏమిటి? పిచ్చి పిచ్చి ఆలోచన్లు చేయకు"

అల్లుడితో మాట్లాడివచ్చిన సుబ్బారావుగారికి కూతురి పరిస్థితి మరింత చిరాకు తెప్పించింది.

"నీకు అంతకష్టంగా ఉంటే నేను యిక్కడికి [illegible] ఇక్కడ నీ ఇష్టం. కూడా తొక్కకు "సుజాత కోపంగా అరిచింది. మాట్లాడకుండా ఊరుకున్నారు తల్లి తండ్రి కాని ఉద్యోగానికి మాత్రం ఒప్పుకోలేదు సుబ్బారావుగారు ఊరుపోక క్లబ్‌లో మెంబరుగా చేరింది సుజాత. క్లబ్ వాతావరణంలోకొద్దిగా ఆలోచన్లుతగ్గిపోయాయి వివిధ వ్యక్తులలో పరిచయం, స్నేహం అన్నీ స్వర్గంలో ఓల లాడించాయి. మొత్తానికి తీరికలేకుండాదొర్లిపోయింది. కాలం.

సంక్రాతికి అల్లుడ్ని పిలిపిద్దామనుకొన్న సుబ్బారావుగారికి "రాలేనని" రామం ఇచ్చిన సమాధానం నిరాశ పరచింది. తేలిగ్గా ఊపిరి పీల్చింది సుజాత. సుఖంగా వెళ్ళిపోతున్న జీవితం ముళ్ళ దొంతల్లోకి నడిపించడం తెలివైన పద్ధతి కాదనుకొంది. బలిష్టమైన కాంపురుమని ఇనుపచేతుల పై ఆధారంతో అమాయకంగా అంచులు దాటి పైకి పోవడానికి ప్రయత్నిస్తూ దిగజారి పోయింది.

"సుజా" ప్రియమైన పిలుపుకి ఉలిక్కిపడింది సుజాత. సంతోషంతో ఒక్కపరుగులో వెళ్ళి తలుపు తీసింది.

"ఏం సుజా కులాసానా? హేమ నవ్వుతూ పలకరించింది. హేమా! నిన్నే మరాలై పోయింది సుజాత. నిజంగా హేమేనా? కళ్ళు నలుముకుంటూ చూసింది. తను కలగంటోందేమో?

"ఏమిటే అట్టా చూస్తావే నేను హేమని" రేయిగుంజుతూ నవ్వింది హేమ. కోటి వెన్నెలలు విరిశాయి ఆ నవ్వులో.

"హేమా! చాల మారిపోయావు సుమా! నమ్మలేకుండా ఉన్నాను"

అబ్బ అప్పటి హేమకు ఈ హేమకు పోలికే లేదు. గట్టిగా బిగించి జడవేసింది. పెద్ద కుంకుమ బొట్టు. నేత చీర కొట్టొచ్చినట్లున్నాయి. పచ్చగా పసుపుతో రుద్దినట్టుగా ఉంది హేమ మొఖం జడ చివర రిబ్బను కురచగా హేమ నడుమును తప్పించుకుని చూస్తోంది!

హేమ చిరునవ్వుతో తలవంచింది "ఏం మాలాను? ఎదురు ప్రశ్న వేసింది. నే చెప్పదల్చలేదు. అద్దంలో చూసుకో అమ్మాయిగారి "పేమం" గోడనున్న అద్దం తీసి ఇస్తూ అంది సుజాత.

అది అలా ఉంచవే రోజూ చూడ్డం లేదూ? ఏమిటి? ఏదో పరిస్థితిని బట్టి మారుతూ ఉంటాము" నవ్వుతూ అంది హేమ.

హేమ భర్తకి కూడా అలంకారాలంటే ఇష్టం లేదుట. ఏవైనా చూస్తే "నీవు చదువుకున్న దానివని తెలియకపోతే [illegible] అనుకుంటారుట" అనను అంతలా పురుగులాగా తినిపారేస్తుంటే తను మాత్రం ఎట్లా భరించగలుతుందో? సుజాతకి ఆశ్చర్యమేసింది. హేమ ఆత్మ హారంటికి వెళ్ళి మూడు నెల్లుకాలేదు. అప్పుడే మార్పా? హేమపరిస్థితికి దగ్గర చూస్తే రామం ఎంతో మెరుగ్గా అనిపించాడు. "ఛీ ఛీ హేమకు బుద్ధిభ్రష్ట అడుగులకు మడుగులొత్తుతూ బానిసగా బ్రతకడం తనకు లేశ కాదనుకొంది.

ఏమిటే ఆలోచిస్తున్నావ్? హేమ పిలుపుకు తేరుకుంది సుజాత.

ఏంలేదు నీ గురించే. ఏమిటీ ఇంవఅక స్మాత్తుగా మారిపోయావేమిటా? అని

ఊరికే అలా అనకు సుజా ఏదోసమయాను కూలంగా నడిచి పోతేసరి సంతానాన్ని సుఖవంతం చేసుకోవడం కంటే కావలసిందేముంది.

సుజాతకి ఏం మాట్లాడ బుద్ధికాలేదు ఏం మాట్లాడాలో తోచలేదు. చెలాకీగా ఉండే హేమ మూగదైంది. బట్టలంలో పసిద్ధి కెక్కిన హేమ అందు పట్టలో దిగరుడుపు బాది. మూడు నెల్లల్లోఎంత భేదం రాతిని రాతిగా మార్చినట్లు పరవళ్ళు తొక్కుతూ పరిగులెత్తే సెలయేరు నీళ్ళలాగా నెమ్మదిగాప్రవహించేరాహాసి ఆయింది. సరిగా ఏమి అనుభవించి హేమ అనుభవించి ఉండాలి తనో? సంవత్సరం నుంచి భర్తతో కాపురంచేస్తున్నా చిన్నతనం వదలలేదు పోయింది. లేనిపోని అపార్థాలతోపరిపారం పాడు చేసుకొంది. పుట్టిని చూసి సక్కి వారి పెట్టుకున్నట్లు హేమ అనిపిస్తుంది. ఆడంబరాన్ని చూసి శాశ్వతమనుకొంది. నీరసంగా అయిపోయింది. సుజాతకి హేమ ఏమిటో తెలుతోంది. ఏమి వినిపించడం లేదు ఇనకి. అంతా తనవి వ్యక్తులు పోట్లగులై పెద్ద కార్చిచ్చుఅవుతున్నాయి

సుజా! మాయింటికి రావే! మావారికి కూడా చూపిస్తాను.

సుజాత బయలుదేరింది

హేమ భర్త అంత అందగాడేమీకాదు మామూలుగా ఉన్నాడు చదువు కున్న భాయలే లేవు. పూర్వకాలపుఆలోచనాలు జీర్ణించుకు పోయిన వ్యక్తిలా ఉన్నాడు అతని ముందు నిలబడితే హేమ వెయ్యి రెట్లు నయం. నవ్వుతూ పలకరించాడు అతిథి. ఛీ భార్యను అలా లొంగదీసి పానిస చేసుకున్న వ్యక్తి ఒకవ్యక్తేనా? అనిపించింది. అందరిలోమాట్లాడుతున్నా వారిద్దరూ చూసుకునే చూపులునవ్వులు భరించలేకపోయింది. సుజాత మొట్ట మొదటి సారిగా ఒంటరి దానిని అనిపించింది. ఆమెకు.

వెళ్లాను హేమా! క్లబ్‌కి వెళ్లాలి. చేతికి ఉన్న వాచ్‌ను చూస్తూ గర్వంగా అంది సుజాత. తన నిర్లక్ష్యాన్ని చూసి యిన హేమ బాధపడుతుందనుకుంది. అటువంటి భాయలే లేవు హేమలో.

ఇదివరకు ఎన్నోమాటలు మాట్లాడింది కాని యిప్పుడు ఏం మాట్లాడాలో తోచడంలేదు. హేమ ఎలా ఉండగల్గుతోందో? పెద్ద సమస్య అయిపోయింది సుజాతకి తనకన్నా చదువుకొన్నది. నవనాగరిక [illegible] చేస్తుందేమో అని హేమ అట్లా ఉంటే తను పుట్టింటికి వచ్చిపోయిడమా? తన ఆలోచన్లకి తనకే విసుగొచ్చింది. ఏమైనా సరే రామం దగ్గరనుంచి ఉత్తరం రావాలి వెళ్ళాలి అని నిర్ణయించుకుంది.

సుజాతగారు! సినిమాకి వెళ్దాం వస్తారా? కూలింగ్ గ్లాసెస్‌ను చేతిలో పట్టుకుని ఊపుతూ వచ్చింది సుమిత్ర.

ఏ సినిమా?

"బెస్ట్ హార్" పిక్చర్‌కి వెళ్దాం. మేరీ వాళ్ళుకూడా వస్తున్నారు.

"సారీ సుమిత్రా రేపేగదూ సంక్రాంతి ఇంట్లోకాస్త పని ఉంటుందేమో"

"ఆరెరె మీరు చేసేదేముండంది. అలా హేపీగా వెళ్ళొద్దాము. మీ పని మనిషి ఉందిగా? నాకైతే ఈ పండగలన్నా, పండగ పనులన్నా మహాచిరాకు

సుజాతకి విసుగొచ్చింది. ఛీ ఛీ రౌడీ మూక. వీళ్ళలో తమ ఇన్నిరోజులూ ఎలా తిరగగల్గిందో, హేమకీ, వీళ్ళకి పోలికెక్కడా?

"రాలేనండి. ఇవాళ నా ఫ్రెండ్ ఒకరొస్తాయి వచ్చింది. భోజనానికి రమ్మన్నాను" విసుగును దాచుకుంటూ అంది.

"ఓ! అలా చెప్పండి. అదా? ఆ క్రొత్త ఫ్రెండ్ ఎవరండోయ్! సరే వెళ్తాను" విషపుచూపు ఒకటి విసిరి తడి తడిగా వెళ్ళిపోయింది సుమిత్ర.

"సుజాతా అవమానంగా చూసింది. ఆమె వెళ్ళినవేపు."

సుజాతకి మరీ పిచ్చెక్కుతున్నట్లున్నది తన కేది వచ్చినాఅంతే. అప్పుడంతే హేమ అదృష్టాన్ని చూసి అసూయపడింది. ఇప్పుడు హేమ సంసారపు శాంతినిచూసి బాధపడుతోంది. శాంతిలేకుండా ఉంది. ముఖంమీద చేతులు కప్పేసుకుని ఆలోచిస్తూ పడుకొంది సుజాత.

"సుజా" మెల్లిగా చేతులు విడదీస్తూ వెళ్ళను." హేమ చేతిలోని తన చేతిని విలిచింది హేమ. సుజాత కళ్ళు కన్నీటిలో నిండిపోయినయి.

హేమ సంగారు సడిపోయింది ఏం? అలాఉన్నావ్?

అబ్బే ఏంలేదు ఊరికేవడుకోబ్బాను ఉడు వస్తా?

హేమ నిశ్చాంతపోయి చూస్తూ నిల్చుంది సుజాత వెళ్ళినవేపు.

ఏమిటోనమ్మా అర్థంగాదడం లేదు ఇదేమో ఏమీ చెప్పదు అల్లుడేమో ఏమనడు. నిరో నర్దిరామన్నా అర్థదు పట్టువలగా ఉన్నారు" సుజాత తల్లి అన్నమాటలు గుర్తుకు వచ్చాయి హేమకి

సుజాత మొలం కడుక్కుని వచ్చినా కళ్ళు ఉప్పిడబ్బాయి.

సుజా నీచో వెళ్ళాద్దాము వస్తావా? [illegible]..... సుజాత ఆగిపోయింది. లేదుల. ఆయన నేనొహిటలు ఎవరో అక్కడ ఉన్నారుట. వాళ్ళందరూ కలిసి పిక్నిక్‌కి వెళ్ళారు. తెలిసా [illegible] అనరులే"

అరగంటక్కల్లా బయల్దేరారు ఇద్దరూ దారిలో మాట్లాడలేదు ఎవరి అలోచన్లు వాళ్ళకి పరిబొనుస్తున్నాయి. హేమకు తనేమని చెబుతుంది. మిన్నుచూసి భ్రమపడి అయిలో పోట్లాడి వచ్చానని చెబుతుందా? మనవాళ్ళ అభిప్రాయాన్ని సహించలేని చెబుతుందా? సుజాత అలోచన్లతో సతమతమవుతోంది

"ఎప్పుడూ నీ ప్రయాణం" హేమ సూటిగా అడిగేసింది.

ఇంకా సం అనుకోవటంలేదు!

అదేమిటి. నవ్వొచ్చి చాలారోజులయిందటగా!

ఎవరు చెప్పారు.

ఎవరూ చెప్పక్కర్లేదు లేవే! తెలికుండా ఉంటుందా? అయినా ఏమిటో నాతో చెప్పవూ?

చెప్పడాని కేముంది. వెళ్ళాలనిపిస్తే వెళ్ళాను. వెళ్ళడం ఇష్టంలేదు. ఇక్కడ ఉండలేక పోవడమే గొప్పగాని. విడిచిపెట్టి ఉండటం స్త్రీ ధర్మంగారు."

చెళ్ళున కొట్టినట్టయింది సుజాతకి.

"ధర్మవిన్నాలు వల్లించటం అందరికీ చేతనవును. ఎప్పుడో ఎవరో చేశారని కట్టుకున్న వాడి అడుగులకు మడుగులొత్తుతూ ఆత్మగౌరవం నేను చంపుకోలేను" సుజాత కోపం తారస్థాయికి వెళ్ళిపోయింది.

ఇందులో ఆత్మగౌరవానికి [illegible] ఏముంది? భర్త అనురాగంతో ఆజ్ఞావిం

(మిగతా 8వ పేజీలో)

ముల్క్‌రాజ్